Raadsvoorstel

Datum Raadsvergadering:	
Agenda nr:	
Onderwerp	Beheerkader openbare verlichting Etten-Leur
Van:	Jeffrey Broeders
Telefoonnummer:	4515
Email:	Jeffrey.Broeders@etten-leur.nl

Aan de leden van de raad.

Voorstel

1. De inhoudelijke uitgangspunten van het beheerkader openbare verlichting Etten-Leur (hoofdstukken 1 t/m 4) vast te stellen.
2. De acties van het beheerkader openbare verlichting Etten-Leur (hoofdstuk 5) vast te stellen en deze te dekken uit de begroting.
3. Akkoord te gaan met beleidskeuze 1 "overgang naar LED-armaturen in 10 jaar" en deze te dekken uit de begroting.
4. Akkoord te gaan met beleidskeuze 3 "bewonerswensen openbare verlichting voortaan in vervangingsprojecten meenemen".
5. Akkoord te gaan met beleidskeuze 4 "anders omgaan met verlichting in parken".
6. De jaarlijks terugkerende kosten te dekken uit de begroting.

Inleiding

Rondom openbare verlichting zijn in een relatief korte periode veel ontwikkelingen geweest. Daarom is een herziening van het verlichtingsbeleid gewenst. Het Beheerkader openbare verlichting Etten-Leur bevat onder andere aangepaste uitgangspunten ten aanzien van uitvoering, toepassing en beheer. Ook worden nieuwe beleidskeuzes voorgelegd.

Beoogd effect en evaluatie:

Het doel is om openbare verlichting duurzamer te maken. Daarnaast zijn de laatste inzichten ten aanzien van openbare verlichting in het Beheerkader openbare verlichting Etten-Leur opgenomen. Ook wordt de openbare verlichting effectiever en efficiënter beheerd. Dat leidt, samen met een energie- en beheerbesparing, tot lagere kosten.

Dit is meetbaar door in 2030 te meten of alle openbare verlichting in 2030 LED is. Daarnaast zal het energieverbruik van de openbare verlichting met circa 50% gedaald zijn. De beheerapplicatie

functioneert dan goed en is ook steeds recent bijgewerkt. Tot slot liggen er dan minder typen masten en armaturen op voorraad.

Argumenten

1.1. *Vaststellen van uitgangspunten biedt duidelijkheid*

De inhoudelijke uitgangspunten vormen de basis om openbare verlichting te hebben die voldoet aan landelijke richtlijnen en lokale wensen. De uitvoering van openbare verlichting gaat dan steeds conform de vastgestelde uitgangspunten. Dat maakt het mogelijk om de openbare verlichting effectief en efficiënt te beheren.

2.1. *Een geactualiseerd beheersysteem biedt ten allen tijde inzicht*

Door daarbij als gemeente zelf het beheersysteem uit te kiezen kunnen we efficiënt werken en worden omzettingsfouten voorkomen. De winst is beter dagelijks beheer en een betere informatievoorziening.

2.2. *Een goed onderhoudsbestek is het begin van goed onderhoud*

Onderhoud van verlichting is een vak apart. Daarom wordt dat onderhoud uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf. Het betreft een aanbesteding van meerdere jaren, dus de afspraken moeten vooraf duidelijk bepaald worden. Het onderhoudsbestek is daarvoor de basis. Een specialist, niet gerelateerd aan een onderhoudsbedrijf, stelt een bestek op dat aansluit bij de wensen van de gemeente Etten-Leur. Vervolgens kan dat bestek gebruikt worden bij de aanbesteding.

2.3. *Duidelijk kiezen hoe hondenuitlaatplaatsen verlicht worden*

Bij hondenuitlaatplaatsen wordt in principe geen extra verlichting geplaatst. Er waren echter uitzonderingen. Deze locaties zijn aangepakt door extra verlichting te plaatsen. De afronding van de actie is in het beheerkader benoemd om ervoor te zorgen dat nieuwe locaties alleen verlichting van nabijgelegen wegen gebruiken.

2.4. *Slimme verlichting maakt beheren eenvoudiger*

Belangrijke ontwikkeling is de opkomst van slimme verlichting. Bediening op afstand, optioneel een sensor voor verkeer toepassen en dimprogramma's draaien maken het beheer eenvoudiger. Een wijziging doorvoeren bij slimme verlichting kost minder tijd en biedt meer mogelijkheden om de openbare verlichting te optimaliseren.

3.1. *Verduurzaming en besparing bij openbare verlichting*

LED-armaturen zijn volwassen geworden. De techniek heeft grote stappen gemaakt door de lichtopbrengst te verbeteren, de levensduur te verlengen en de kostprijs te verlagen. Daarnaast is er een sterk positief effect door het verminderde energieverbruik.

3.2. *Gefaseerd invoeren van LED-verlichting*

De kostprijs van LED-verlichting daalt nog steeds. Daarom loont het om in fases over te stappen op LED-verlichting. Het overstappen in fases heeft ook positieve invloed op de werkdruk van de

organisatie. Door in tien jaar over te stappen blijft de opgave voor de organisatie ook uitvoerbaar. Bij de volgende vervangingsronde is er dan ook weer tien jaar om de gehele vervanging uit te voeren.

4.1 *Het is beter bewonerswensen vooraf goed te regelen dan ze achteraf te repareren*

De laatste jaren zijn er minder verzoeken van inwoners voor openbare verlichting. Dat komt omdat bij vervanging van openbare verlichting er aan het begin van het vervangingsproces meer ruimte is gekomen voor de bewonerswensen. Dat wordt nu de standaard werkwijze. Daarnaast kunnen inwoners nog steeds verzoeken indienen. Het kan wel zijn dat de aanpak ervan op een later moment, bijvoorbeeld bij vervanging of herinrichting, plaats zal vinden.

5.1. *Sociale veiligheid en voorkomen van lichthinder kunnen goed samen*

In parken zijn in de avond minder passanten. Tegelijkertijd maken dieren zich klaar voor een rustige of juist heel drukke nacht. Voor passanten is het prettig en sociaal veilig om andere passanten tegen te komen. Hoofdroutes met oriëntatieverlichting dragen daaraan bij. Dieren hebben baat bij duisternis. Op delen die geen hoofdroute zijn hoeft niet perse licht te zijn. Daar profiteren dieren in het park van. Bij de uitwerking worden zowel vertegenwoordigers van natuurverenigingen als mensen met verstand van veiligheid betrokken.

6.1. *Dekking is nodig om beheer en onderhoud uit te kunnen voeren*

Zonder dekking uit de begroting kan de openbare verlichting niet beheerd en onderhouden worden. Daarbij is ook het dekken van de eenmalige kosten relevant, omdat door die dekking de gegevens waarmee gewerkt wordt weer geactualiseerd kunnen worden.

6.2. *De overgang naar LED kan alleen als er dekking is*

De overgang naar LED vergt een investering. De investering kan enkel gedaan worden als ingestemd wordt met het dekken van de kapitaallasten uit de begroting.

Alternatieven/varianten
3.1. / 3.2. *Sneller invoeren van LED*

Om te bepalen op welk tempo LED-verlichting ingevoerd moet worden is een analyse gemaakt. Daarbij is gekeken naar scenario's waarbij de invoering in 1, 2, 5 en 10 jaar ingevoerd wordt. In de scenario's is rekening gehouden met de druk op de organisatie, de energiekosten, de kosten van LED-armaturen en duurzaamheid.

Invoering in 10 jaar is in financieel opzicht het minst gunstige scenario. Het loont om LED sneller in te voeren, maar niet veel. De besparing zou circa 10.000 euro per jaar zijn.

Daar staat tegenover dat de kapitaallasten snel zouden stijgen. Ook moet er verlichting vroegtijdig worden afgeschreven wat niet duurzaam is. Voor de organisatie is de opdracht dan ook groter, waarbij vermoedelijk externe ondersteuning ingeschakeld moet worden.

5.1. *Verlichting van parken is maatwerk*

In duisternis geeft licht gevoel van veiligheid. Het kan daarom zijn dat er om sterker of feller licht gevraagd wordt. De voorgestelde oriëntatieverlichting is er echter vooral op gericht het pad uit te

lichten. Daar waar oriëntatieverlichting niet zou kunnen is het mogelijk om gewone verlichting te plaatsen. Dat komt ook tot uiting in het principe dat de verlichting van parken maatwerk is.

Kanttekeningen en risico's

1.1. *De richtlijnen van het kader passen niet in een specifiek gebied*

Het heeft de voorkeur om de verlichting volgens de richtlijnen te realiseren. Dat is duidelijk en maakt beheer eenvoudiger. Als echter blijkt dat het gebruik van een gebied dermate afwijkt kan ook voor andere richtlijnen gekozen worden. Dit gaat in overleg met de beheerder van de openbare verlichting.

2.1. *Hoe wordt afwijking van beheergegevens in de toekomst voorkomen*

De gegevens worden niet meer overgezet van systeem naar systeem. Dat is de grootste oorzaak van het ontstaan van fouten. De beheerder van de openbare verlichting zal verantwoordelijkheid dragen voor de kwaliteit van de gegevens. Omdat de beheerder er baat bij heeft dat de gegevens kloppen zal een sterke afwijking in de toekomst naar verwachting niet meer voor komen.

2.2. *Waarom worden oude bestekken niet hergebruikt*

Het vorige bestek is gebaseerd op de staat van de verlichting van jaren geleden. Ondertussen is er al op diverse locaties LED-verlichting toegepast, ook zijn de eisen en wensen veranderd. Een oud bestek hergebruiken zou daarom leiden tot matige openbare verlichting en dienstverlening van de uitvoerende partij.

2.3. *Een mast extra bij een uitlaatplaats kost weinig*

Masten zijn het eenvoudigst te beheren als ze op een rijtje langs een weg of pad staan. Bij een uitlaatplaats staat waar nodig een extra mast. Dat is voor het beheren van de openbare verlichting niet handig, maar ook voor het beheren van het openbaar gebied niet. Er kan bijvoorbeeld lastiger gemaaid worden. Daarom worden nieuwe plaatsen alleen in de buurt van wegen met bestaande verlichting aangelegd.

2.4. *Slimme verlichting is onnodig duur*

De prijzen dalen wel, maar toch vergt het plaatsen van slimme verlichting in vervangingsprojecten (vooralsnog) een extra investering. Daar staat tegenover dat de beheerkosten van slimme verlichting lager zijn. De armaturen geven automatisch storingen door en zijn gekoppeld aan een beheersysteem waardoor ze op afstand in te regelen zijn. Dat scheelt een hoop tijd als dat vergeleken wordt met het ter plekke inlezen van een dimprogramma bij elke mast.

3.1. / 3.2. *Is de bestaande verlichting helemaal afschrijven niet duurzamer*

Duurzaamheid komt in veel vormen. De bestaande verlichting helemaal afschrijven is ook een vorm van duurzaamheid. Dat leidt echter wel tot regelmatige vervanging van de lamp. Daarvoor zijn onder andere een inspectieronde, de productie van een lamp, een auto met hoogwerker om de lamp te vervangen en de verwerking van de oude lamp nodig. Een LED-armatuur gaat vijfentwintig jaar mee en het uitvalpercentage ligt heel laag wat per saldo duurzamer is. De overgang gaat daarom in stappen en houdt rekening met de balans afschrijving en duurzaamheid.

4.1. *Doet de mening van de inwoner er straks nog toe als er geen apart budget meer is*

Het budget voor bewonerswensen geeft de indruk dat er op verzoek een aanpassing gedaan wordt. Bij verzoeken voor het bewoners wordt zorgvuldig bekeken of het binnen de kaders en regels past. Als dat niet zo is komt de extra verlichting er niet altijd. Door wensen van bewoners vooraf te verzamelen kan bekeken worden of en waar ze een plekje in het vernieuwde lichtplan kunnen krijgen. De mening doet er dus nog steeds toe, maar komt op een andere plek terug.

5.1. *Het park wordt minder veilig ervaren met minder verlichting*

De mogelijkheid bestaat dat gebruikers in de avonduren het park als minder veilig ervaren door toepassing van minder en andere verlichting. Door een lichtplan op te stellen wat recht doet aan veiligheid en flora en fauna wordt voor een optimale situatie gezorgd.

6.1. *Het is niet verantwoord nu sterk te investeren omdat de gemeente moet bezuinigen*

Er wordt om dekking gevraagd voor jaarlijkse kosten, eenmalige kosten en een grote investering in de overgang naar LED-verlichting. Dat kan vreemd voelen in een periode dat bezuinigen centraal staat. Alle investeringen leiden echter tot besparingen: op beheerkosten en op energieverbruik. Gecombineerd een scherp energiecontract en een laag energieverbruik heeft de gemeente blijvende invloed op een van de grotere gemeentelijke energiekosten.

Toelichting
Financieel

De jaarlijks terugkerende kosten ten laste van de begroting zijn € 660.500, de kosten voor het investeringsplan zijn hierin al opgenomen.

Daarnaast zijn er eenmalige investeringen voor het beheerpakket en het onderhoudsbestek. Dat is in totaal € 13.500 eenmalig en dit kunnen we dekken binnen de begroting.

De actualisatie van gegevens in het huidige beheersysteem is niet opgenomen in de begroting, hiervoor is eenmalig € 75.000 nodig. Er wordt bij de kadernota een voorstel gedaan.

Juridisch

Er zijn geen juridische consequenties. De openbare verlichting zal aangelegd, beheerd en onderhouden worden volgens de geldende wetten, kaders en richtlijnen.

Personeel

Het beheer van de openbare verlichting wordt uitgevoerd door een hiervoor aangestelde beheerder.

Duurzaamheid
People

Bij aanleg en beheer van de openbare verlichting spelen mensen een grote rol. Er is ruimte voor inspraak en bewonerswensen. Tijdens de beheerperiode wordt de mogelijkheid geboden om storingen en ervaren hinder te melden en wensen in te dienen. Door aanwezigheid van verlichting kunnen mensen ook in duisternis nog actief zijn, wat bijdraagt aan hun gezondheid en mobiliteit.

Planet

De overstap naar LED-verlichting en het anders omgaan met verlichting in parken dragen bij aan duurzaamheid. Er wordt minder energie verbruikt en bij de aanschaf wordt gelet op cradle-to-cradle. Door geen licht te plaatsen waar het niet nodig is wordt tevens een vriendelijker omgeving voor flora en fauna gemaakt. Dimregimes voorkomen overbodig sterke verlichting op uren dat het niet nodig is.

Profit

De verlichting wordt sterk zuiniger en goedkoper in beheer. Dat is een direct financieel voordeel voor de gemeente en daarmee ook voor de inwoners. De aanwezigheid van verlichting draagt eraan bij dat er ook in de avond economische activiteit kan plaatsvinden.

Planning
Na vaststelling van het voorstel en de beleidskeuzes gaat de beheerder van de openbare verlichting in de periode 2021 - 2030 aan de slag met de uitvoering van het beheerkader.

Communicatie en participatie
De raad wordt jaarlijks met een memo geïnformeerd over de openbare verlichting. Daarin zal onder andere de stand van zaken wat betreft de overgang naar LED gemeld worden.

Na vaststelling zal in projecten met onder andere bewoners en bijvoorbeeld KVO's gesproken worden. Het participatieniveau wordt per project afgesproken.

Het beheerkader is zorgvuldig opgesteld samen met collega's uit de hele organisatie. Voor het beheerkader is een akkoord van de beheerder openbare verlichting, een adviseur veiligheid, een financieel adviseur en een juridisch adviseur bijzonder relevant. Zij zijn allen akkoord met de definitieve versie.

Bijlagen
1. Beheerkader openbare verlichting Etten-Leur
2. Mastenboek gemeente Etten-Leur

Etten-Leur, 9 februari 2021
burgemeester en wethouders,

Dhr. drs. C. Smits
gemeentesecretaris

Mw. dr. M.W.M. de Vries
burgemeester